

Rabbinic Personalities: Rabbi Eliezer ben Hyranus

R. Tali Adler – adler@hadar.org

פרקי אבות ב:ח

הוא הִיָּה מוֹנֶה שְׁבָחָן: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, בּוֹר סוּד שְׁאִינוּ מֵאֲבֵד טֶפֶה...

He [Rabbi Yohanan ben Zakai would recount their praises: Rabbi Eliezer ben Hyrkanus is a pit covered in plaster that does not lose a drop...

תלמוד בבלי סוכה כז.-כח:

1. The Sages taught: There was an incident involving Rabbi Eliezer, who stayed in the Upper Galilee in the <i>sukka</i> of Yohanan, son of Rabbi Elai, in Caesarea; and some say that it did not occur in Caesarea but in Caesarion. And the sun reached a point over the roofing of the <i>sukka</i> , rendering it uncomfortable to remain in the <i>sukka</i> .	1. ת"ר מעשה בר' אליעזר ששבת בגליל העליון בסוכתו של יוחנן ברבי אלעאי בקיסרי ואמרי לה בקיסריון והגיע חמה לסוכה
2. He said to him: What is the <i>halakha</i> ; may I spread a sheet over the roofing? Is it permitted, since it is only adding to a temporary tent or is it prohibited?	2. אמר לו מהו שאפרוש עליה סדין
3. Rabbi Eliezer evaded the question and said to him: There is no tribe of Israel from which a judge did not emerge.	3. אמר לו אין לך כל שבט ושבת מישראל שלא העמיד ממנו שופט
4. The sun reached over the midpoint of the roofing of the <i>sukka</i> .	4. הגיע חמה לחצי הסוכה
5. He said to him: What is the <i>halakha</i> ; may I spread a sheet over it?	5. אמר לו מהו שאפרוש עליה סדין
6. He [Rabbi Eliezer] said to him: There is no tribe of Israel from which prophets did not emerge. The tribes of Judah and Benjamin were unique because they established kings according to prophets, [as Saul and David were anointed by the prophet Samuel].	6. אמר לו אין לך כל שבט ושבת מישראל שלא יצאו ממנו נביאים - שבט יהודה ובנימין העמידו מלכים על פי נביאים
7. The sunlight reached the feet of Rabbi Eliezer.	7. הגיע חמה למרגלותיו של ר' אליעזר
8. Yohanan took a sheet and spread it over the <i>sukka</i> .	8. נטל יוחנן סדין ופירש עליה
	9. הפשיל ר' אליעזר טליתו לאחריו ויצא

9. Rabbi Eliezer slung his cloak over his shoulder behind him and emerged from the <i>sukkah</i>. 10. [He did this] not to divert him but because he never said a matter that he did not hear from his teacher. 11. The Sages taught: There was an incident involving Rabbi Eliezer, who stayed in the Upper Galilee, and the people there asked him thirty <i>halakhot</i> in the <i>halakhot</i> of <i>sukka</i>. 12. Regarding twelve [of the <i>halakhot</i>], he said to them: I heard. Regarding eighteen [of the <i>halakhot</i>], he said to them: I did not hear. 13. Rabbi Yosei, son of Rabbi Yehuda, says: It was the reverse of these matters. Regarding eighteen he said to them: I heard, and regarding twelve he said to them: I did not hear. 14. They said to him: Are all the matters that you know only from what you heard? 15. He said to them: Now you forced me to say a matter that I did not hear from my teachers. In all my days, no person ever preceded me into the study hall, and I never slept in the study hall, neither substantial sleep nor a brief nap; and I never left anyone in the study hall and excited, and I never engaged in idle conversation; and I never said anything that I did not hear from my teacher.	10. - לא מפני שהפליגו בדברים אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו לעולם... 11. ת"ר מעשה ברבי אליעזר ששבת בגליל העליון ושאלוהו שלושים הלכות בהלכות סוכה 12. שנים עשרה אמר להם שמעתי שמונה עשר אמר להם לא שמעתי 13. ר' יוסי בר' יהודה אומר חילוף הדברים שמונה עשר אמר להם שמעתי שנים עשרה אמר להם לא שמעתי 14. אמרו לו כל דבריך אינן אלא מפי השמועה 15. אמר להם הזקתוני לומר דבר שלא שמעתי מפי רבותי מימי לא קדמני אדם בבית המדרש ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי ולא הנחתי אדם בבית המדרש ויצאתי ולא שחתי שיחת חולין ולא אמרתי דבר שלא שמעתי מפי רבי מעולם
--	--

1. תלמוד בבלי בבא מציעא נט.-נט:

1. It was taught there: If one cut [an oven] into sections (lit. vertebrae), and placed sand between every section - [What is the ruling?] Rabbi Eliezer rules it pure and the Sages rule it impure. This is the "Oven of Achnai." What is Achnai? Said Rabbi Yehudah in the name of Shmuel: That they surrounded it with words [of debate] like an Akhnai snake, and declared it impure. 2. It was taught: On that day Rabbi Eliezer answered all the answers on earth and they did not accept it from him. 3. He said: If the law is like me, the carob tree will prove it. The carob tree was uprooted from its place one hundred cubits, some say four hundred cubits. They said: We do not bring proof from a carob tree. 4. He came back and said: If the law is like me, the water channel will prove it. The water channel flowed in reverse direction. They said: We do not bring proof from a water channel. 5. He came back and said: If the law is as I say, the walls of the <i>Beit Midrash</i> will prove it. The walls of the <i>Beit Midrash</i> inclined to fall. Rabbi Yehoshua protested at them [i.e. the walls], saying to them: If scholars defeat each other in the law, how does it benefit you? They did not fall because of the honor of Rabbi Yehoshua but they did not straighten, because of the honor of Rabbi Eliezer, and still they incline and stand. 6. He came back and said: If the law is like me, from the Heavens they will prove it! A heavenly voice came out and said: What is with you towards Rabbi Eliezer, for the law is like him in every instance? 7. Rabbi Yehoshua stood on his feet and said (Devarim 30:12): "It is not in heaven!" 8. What does "It is not in heaven" mean? 9. R' Yirmiah said: Since the Torah was already given at Sinai, we do not pay attention to a heavenly voice, since	1. תנן התם חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ר"א מטהר וחכמים מטמאין {נט:} וזה הוא תנור של עכנאי מאי עכנאי אמר רב יהודה אמר שמואל שהקיפו דברים כעכנא זו וטמאוהו 2. תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו 3. אמר להם אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח נעקר חרוב ממקומו מאה אמה ואמרי לה ארבע מאות אמה אמרו לו אין מביאין ראיה מן החרוב 4. חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים יוכיחו חזרו אמת המים לאחוריהם אמרו לו אין מביאין ראיה מאמת המים 5. חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו הטו כותלי בית המדרש ליפול גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין מטין ועומדין 6. חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכ"מ 7. עמד רבי יהושע על רגליו ואמר (דברים ל, יב) לא בשמים היא 8. מאי לא בשמים היא 9. אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה (שמות כג, ב) אחרי רבים להטות
---	---

You already wrote at Sinai in the Torah (Shemot 23:2), "Incline after a majority." 10. Rabbi Natan met the prophet Elijah and said to him: What did God do in that hour? He said to him: He smiled and said, "My children have defeated Me, My children have defeated Me."	אשכחיה רבי נתן לאליהו א"ל מאי עביד קוב"ה בההיא שעתא א"ל קא חייך ואמר נצחוני בני נצחוני בני
---	---

1. The Sages said: On that day, the Sages brought all the ritually pure items deemed pure by the ruling of Rabbi Eliezer with regard to the oven and burned them in fire, and the Sages reached a consensus in his regard and excommunicated him. And the Sages said: Who will go and inform him of his excommunication? Rabbi Akiva, his beloved disciple, said to them: I will go, lest an unseemly person go and inform him in a callous and offensive manner, and he would thereby destroy the entire world. 2. What did Rabbi Akiva do? He wore black and wrapped himself in black, as an expression of mourning and pain, and sat before Rabbi Eliezer at a distance of four cubits, which is the distance that one must maintain from an ostracized individual. Rabbi Eliezer said to him: Akiva, what is different about today from other days, that you comport yourself in this manner? Rabbi Akiva said to him: My teacher, it appears to me that your colleagues are distancing themselves from you. He employed euphemism, as actually they distanced Rabbi Eliezer from them. Rabbi Eliezer too, rent his garments and removed his shoes, as is the custom of an ostracized person, and he dropped from his seat and sat upon the ground. 3. The Gemara relates: His eyes shed tears, and as a result the entire world was afflicted: One-third of its olives were afflicted, and one-third of its wheat, and one-third of its barley. And some say that even dough kneaded in a woman's hands spoiled. The Sages taught: There was great anger on that day, as any place that Rabbi Eliezer fixed his gaze was burned.	1. אמרו אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר ר"א ושרפום באש ונמנו עליו וברכוהו ואמרו מי ילך ויודיעו אמר להם ר"ע אני אלך שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו ונמצא מחריב את כל העולם כולו 2. מה עשה ר"ע לבש שחורים ונתעטף שחורים וישב לפניו ברחוק ארבע אמות אמר לו ר"א עקיבא מה יום מיומים אמר לו רבי כמדומה לי שחבירים בדילים ממך אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו ונשמט וישב על גבי קרקע 3. זלגו עיניו דמעות לקה העולם שליש בזיתים ושלש בחטים ושלש בשעורים ויש אומרים אף בצק שבידי אשה טפח תנא אך גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף
---	--

4. And even Rabban Gamliel, the Nasi of the Sanhedrin at Yavne, the head of the Sages who were responsible for the decision to ostracize Rabbi Eliezer, was coming on a boat at the time, and a large wave swelled over him and threatened to drown him. Rabban Gamliel said: It seems to me that this is only for the sake of Rabbi Eliezer ben Hyrcanus, as God punishes those who mistreat others. Rabban Gamliel stood on his feet and said: Master of the Universe, it is revealed and known before You that neither was it for my honor that I acted when ostracizing him, nor was it for the honor of the house of my father that I acted; rather, it was for Your honor, so that disputes will not proliferate in Israel. In response, the sea calmed from its raging.
5. The Gemara further relates: Imma Shalom, the wife of Rabbi Eliezer, was the sister of Rabban Gamliel. From that incident forward, she would not allow Rabbi Eliezer to lower his head and recite the taḥanun prayer, which includes supplication and entreaties. She feared that were her husband to bemoan his fate and pray at that moment, her brother would be punished. A certain day was around the day of the New Moon, and she inadvertently substituted a full thirty-day month for a deficient twenty-nine-day month, i.e., she thought that it was the New Moon, when one does not lower his head in supplication, but it was not. Some say that a pauper came and stood at the door, and she took bread out to him. The result was that she left her husband momentarily unsupervised.
6. When she returned, she found him and saw that he had lowered his head in prayer. She said to him: Arise, you already killed my brother. Meanwhile, the sound of a shofar emerged from the house of Rabban Gamliel to announce that the Nasi had died. Rabbi Eliezer said to her: From where did you know that your brother would die? She said to him: This is the tradition that I received from the house of the father of my father: All the gates of Heaven are apt to be locked, except for the gates of prayer for victims of verbal mistreatment.

4. ואף ר"ג היה בא
בספינה עמד עליו
נחשול לטבעו אמר
כמדומה לי שאין זה
אלא בשביל ר"א בן
הורקנוס עמד על רגליו
ואמר רבונו של עולם
גלוי וידוע לפניך שלא
לכבודי עשיתי ולא
לכבוד בית אבא עשיתי
אלא לכבודך שלא ירבו
מחלוקות בישראל נח
הים מזעפו
5. אימא שלום דביתהו
דר"א אחתיה דר"ג הואי
מההוא מעשה ואילך
לא הוה שבקה ליה
לר"א למיפל על אפיה
ההוא יומא ריש ירחא
הוה ואיחלף לה בין
מלא לחסר איכא דאמרי
אתא עניא וקאי אבבא
אפיקא ליה ריפתא
6. אשכחתי דנפל על
אנפיה אמרה ליה קום
קטלית לאחי אדהכי
נפק שיפורא מבית רבן
גמליאל דשכיב אמר לה
מנא ידעת אמרה ליה
כך מקובלני מבית אבי
אבא כל השערים
ננעלים חוץ משערי
אונאה

2. תלמוד בבלי סנהדרין סח.

1. Rabbi Akiva says (<i>in the name of Rabbi Yehoshua that two people can each gather cucumbers by sorcery, one of whom is exempt, as he merely deceives the eyes, and one of whom is liable, as he performs real sorcery</i>).	1. אמר ר' עקיבא כו':
2. And did Rabbi Akiva learn this from Rabbi Yehoshua?	2. והא ר' עקיבא מר' יהושע
3. But isn't it taught: When Rabbi Eliezer fell ill, Rabbi Akiva and his colleagues came to visit him.	גמיר לה
4. He was sitting on his canopied bed [<i>bekinof</i>], and they were sitting in his parlor [<i>biteraklin</i>].	3. והתניא כשחלה ר' אליעזר
5. And that day was Shabbat eve, and his son Hyrcanus entered to remove his phylacteries.	נכנסו ר' עקיבא וחביריו
6. He berated him, and he left reprimanded.	לבקרו
7. He said to his [father's] colleagues: It appears to me that father went insane.	4. הוא יושב בקינוף שלו והן
8. He [R' Eliezer] said to them: He, Hyrcanus, and his mother went insane. How can they neglect [Shabbat preparations with regard to] prohibitions punishable by stoning, and engage in preparations concerning prohibitions by rabbinic decree [<i>shvut</i>], such as wearing phylacteries on Shabbat?	יושבין בטרקלין שלו
9. When the Sages saw that his mind was present, they entered and sat before him at a distance of four cubits.	5. ואותו היום ע"ש היה ונכנס
10. He said to them: Why have you come?	הורקנוס בנו לחלוץ תפלו
11. They said to him: We have come to study Torah.	6. גער בו ויצא בניזיפה
12. Rabbi Eliezer said to them: And why have you not come until now?	7. אמר להן לחביריו כמדומה
13. They said to him: We did not have spare time.	אני שדעתו של אבא נטרפה
14. Rabbi Eliezer said to them: I would be surprised if these Sages die their own death.	8. אמר להן דעתו ודעת אמו
15. Rabbi Akiva said to him: What will be my death?	נטרפה היאך מניחין איסור
16. Rabbi Eliezer said to him: Your death will be worse than theirs.	סקילה ועוסקין באיסור
17. Rabbi Eliezer raised his two arms and placed them on his heart, and he said:	שבות
a. Woe to you, my two arms, as they are like two Torah scrolls that are now being rolled up. I have learned much Torah, and I have taught much Torah. I have learned much Torah, and I have not taken away from my teachers, even	9. כיון שראו חכמים שדעתו
	מיושבת עליו נכנסו וישבו
	לפניו מרחוק ד' אמות
	10. א"ל למה באתם
	11. א"ל ללמוד תורה באנו
	12. א"ל ועד עכשיו למה לא
	באתם
	13. א"ל לא היה לנו פנאי
	14. אמר להן תמיה אני אם ימותו
	מיתת עצמן
	15. אמר לו ר' עקיבא שלי מהו
	16. אמר לו שלך קשה משלהן
	17. נטל שתי זרועותיו והניחן על
	לבו אמר
	a. אוי לכם שתי זרועותיי שהן
	כשתי ספרי תורה שנגללין
	הרבה תורה למדתי
	והרבה תורה לימדתי
	הרבה תורה למדתי ולא

like a dog lapping from the sea. I have taught much Torah, and my students have taken away from me only like a brush from a tube [of paint].

- b. Moreover, I can teach three hundred *halakhot* with regard to a snow-white leprous mark [*bebaheret*], but no person has ever asked me anything about them.
- c. Moreover, I can teach three hundred *halakhot*, and some say [that he said] three thousand *halakhot*, with regard to the planting of cucumbers by sorcery, but no person has ever asked me anything about them, besides Akiva ben Yosef.
- d. Once he and I were walking along the way, and he said to me: My teacher, teach me about the planting of cucumbers. I said one statement and the entire field became filled with cucumbers. He said to me: My teacher, you have taught me about planting them; teach me about uprooting them. I said one statement and they all were gathered to one place.
18. The Sages asked him: What is the *halakha*, with regard to ritual impurity, of a ball made of leather and stuffed with rags, and likewise a last [a shoe-making frame], the frame on which a shoe is fashioned, which is made of leather and stuffed with rags, and likewise an amulet wrapped in leather, and a pouch for pearls, wrapped in leather, and a small weight, which is wrapped in leather?
19. Rabbi Eliezer said to them: They are susceptible to impurity, and their purification is effected by immersing them in a ritual bath as they are.
20. What is the *halakha* with regard to a shoe that is on a last [a shoe-making frame]?
21. Rabbi Eliezer said to them: It is pure, and his soul left him in purity.
22. Rabbi Yehoshua stood on his feet and said: The vow is permitted; the vow is permitted.
23. At the conclusion of Shabbat, Rabbi Akiva encountered [the funeral procession] from Caesarea to Lod. He was striking his flesh until his blood flowed to the earth. He began to [eulogize him] in the row of those comforting the mourners, and said: "My father, my father, the chariot of Israel and its horsemen" (II Kings 2:12). I have many coins, but I do not have a money changer to whom to give them.

חסרתי מרבתי אפילו
ככלב המלקק מן הים
הרבה תורה לימדתי ולא
חסרוני תלמידי אלא
כמכחול בשפופרת
b. ולא עוד אלא שאני שונה
שלש מאות הלכות בבהרת
עזה ולא היה אדם
ששואלני בהן דבר מעולם
c. ולא עוד אלא שאני שונה
שלש מאות הלכות ואמרי
לה שלשת אלפים הלכות
בנטיעת קשואין ולא היה
אדם שואלני בהן דבר
מעולם חוץ מעקיבא בן
יוסף
d. פעם אחת אני והוא
מהלכין היינו בדרך אמר
לי רבי למדני בנטיעת
קשואין אמרתי דבר אחד
נתמלאה כל השדה
קשואין אמר לי רבי
למדתני נטיעתן למדני
עקירתן אמרתי דבר אחד
נתקבצו כולן למקום אחד
18. אמרו לו הכדור והאמוס
והקמיע וצרור המרגליות
ומשקולת קטנה מהו
19. אמר להן הן טמאין וטהרתן
במה שהן
20. מנעל שעל גבי האמוס מהו
21. אמר להן הוא טהור ויצאה
נשמתו בטהרה
22. עמד רבי יהושע על רגליו
ואמר הותר הנדר הותר הנדר
23. למוצאי שבת פגע בו רבי
עקיבא מן קיסרי ללוד היה
מכה בבשרו עד שדמו שותת
לארץ פתח עליו בשורה ואמר
(מלכים ב ב, יב) אבי אבי רכב
ישראל ופרשיו הרבה מעות

24. Consequently, Rabbi Akiva learned [the laws of gathering cucumbers and sorcery] from Rabbi Eliezer. 25. He learned it from Rabbi Eliezer but he did not understand it. Later he learned it from Rabbi Yehoshua, and he explained it to him.	יש לי ואין לי שולחני להרצותן 24. אלמא מרבי אליעזר גמרה 25. גמרה מרבי אליעזר ולא סברה הדר גמרה מרבי יהושע ואסברה ניהליה
---	--

